

PROF. R. W. BROEKMAN 40 JAAR TANDARTS

Op 26 mei j.l. herdacht Prof. R. W. BROEKMAN de dag waarop hij veertig jaar geleden de „titel” van tandarts verwierf.

Wanneer dit als een jubileum moet worden beschouwd waaraan de Redactie niet stilzwijgend kan voorbij gaan, dan is het vooral de veelzijdigheid van zijn activiteiten en wetenschappelijke belangstelling die zich reeds in de eerste jaren na zijn professioneel en vakliterair debuut openbaarde en in de loop der decennia heeft bevestigd.

Neemt men nogmaals kennis van de eerste publicaties waarmee hij na zijn vestiging te Arnhem in de tandheelkundige openbaarheid verscheen, dan zijn reeds de onderwerpen aanwezig die daarna zijn aandacht bij voortduring zullen blijven bezig houden: de (moeilijk te beïnvloeden) erfelijke grondslagen van het gebit tegenover de verschijningsvorm waaraan, naar hij het toenmaals stelde, gemakkelijk verbeteringen zijn aan te brengen. De erfelijkheidsleer vindt ook verder bij hem naarstige bestudering waarvan verschillende bijdragen in dit Tijdschrift getuigenis afleggen. Een en ander vindt zijn consolidatie in een boek dat in 1950 onder de titel: „De betekenis van de erfelijkheid voor de tandheelkunde” het licht zag en enkele jaren later door een nieuwe druk werd gevolgd.

De evolutieleer heeft hem tot weinig optimistische verwachtingen omtrent de toekomst van het gebit gebracht. De menselijke geest – zo zegt hij ergens – heeft aan het kauworgaan de taak om het voedsel fijn te maken, ontnomen en buiten het lichaam leren bewerken. De geest heeft het gebit van die taak ontheven. De betreffende orgaan-elementen zijn daardoor in kwaliteit achteruit gegaan zodat ze nu de steun van de geest nodig hebben. Hij citeert F. KAHN's conclusie: „Die Zähne sind der Kaufpreis für die Stirne.” Een van een brede hersenschedel naar de kin spits toelopend gelaat (geaccentueerd door een puntbaardje!) gaf daarbij zijn toekomstbeeld weer van homo sapiens.

Zijn belangstelling voor de orthodontie waarmee die voor de erfelijkheid nauw verbonden was, leidde in 1948 – zonder dat hij reeds als specialist te boek stond (het specialisme werd pas in 1952 ingesteld) – tot zijn benoeming als hoogleraar met de daarop betrekking hebbende onderwijsopdracht. Aldus is het niet te verwonderen dat in die hoedanigheid een belangrijk aantal zuiver orthodontische studies door zijn vlot gehanteerde pen in een prettig leesbare vorm wordt gegoten. Dit Tijdschrift heeft in zijn opeenvolgende jaargangen daarvan blijk kunnen geven, al heeft de auteur daarnaast tevens in buitenlandse vaktijdschriften van zijn visie op orthodontische problemen getuigd.

Bekend in dit verband is de (ook) door collega BROEKMAN aangehangen opvatting dat in hoofdzaak moeilijke orthodontische behandelingen voor specialistische behandeling in aanmerking komen en dat routine-gebitsafwijkingen in de algemene praktijk op hun plaats zijn. Op die basis werden – in aansluiting op een aan de orthodontische afdeling ontsproten initiatief – in het Utrechtse Tandheelkundig Instituut tweemaal nascholingscursussen georganiseerd, die door de grote deelneming een succes zijn gebleken.

In de oorlogsjaren nam hij de toen gevaarlijke vrijheid kritiek uit te oefenen op de eugenetische principes van de bezetter ten aanzien van de erfelijkheid van hazelip en palatoschisis, waarbij in twee gepubliceerde gevallen „Unfruchtbar-machung angeordnet” was. Zijn stelling dat van een groot aantal van de onder-havige ontwikkelingsstoornissen de erfelijkheid niet kan worden vastgesteld deed hem – zoals hij het formuleerde – terughoudend staan tegenover deze „scherpe” maatregel. Een verschijningsverbod voor het Tijdschrift kon, om over het andere maar te zwijgen, slechts met moeite en voorspraak worden bezworen.

Met deze publicistische werkzaamheid is de jubilaris echter slechts ten dele geschetst. „Fachsimelei”, het als maar met het vak bezig zijn, mocht een niet zeldzaam kenmerk zijn van practici van de oude generatie, collega BROEKMAN is dit te enen male vreemd. Zijn geest waart ook rond op geheel andere terreinen dan dat van de tandheelkunde. Daarvan heeft hij op verrassende wijze doen blijken. Naast zijn zoeken naar het verband tussen erfelijkheid en de gebitsstructuur en zijn studies met betrekking tot andere daaraan grenzende natuurwetenschappelijke onderwerpen, was hij er niet minder op uit een synthese op te bouwen tussen wetenschap en geloof. Zijn overdenkingen inzake het vraagstuk van leven en dood vatte hij in 1957 samen in een werk onder de suggestieve titel: „Het vraagetken achter de horizon van ons leven”. Het was bedoeld om een antwoord te geven op de essentiële levensvragen waarbij de wetenschap verstek moet laten gaan. Deze problematiek was reeds enige jaren eerder voorafgegaan door een publicatie aangaande het thema „Eeuwigheid en oneindigheid” waarin een eerste proeve om een synthese tussen religieuze en natuurwetenschappelijke beschouwingen over het raadsel van de dood op te bouwen, was vervat.

Deze werken moeten mede worden gezien als een meer duurzame vormgeving van de gedachten zoals BROEKMAN die reeds had ontvouwd in een geheel andere hoedanigheid, nl. als radiospreker. Hier betrof het voordrachten over soortgelijke onderwerpen van levensbeschouwelijk karakter, waarmee de jubilaris op gezette tijden appelleerde aan de gevoelens van velen en waarmee hij zich een aanmerkelijke kring van luisteraars wist te verwerven. Zijn rustig, evenwichtig en begrijpelijk betoog voor wie door het thema werden aangetrokken, heeft daar niet weinig toe bijgedragen.

Zijn gerede belangstelling voor wetenschappelijke en wijsgerige vraagstukken in ruim verband belet hem niet om zich ook te laten kennen door een specifiek gevoel voor humor. Daaraan gaf hij uiting door een onder een schuilnaam verschenen verzameling anecdotische schetsen met als verzameltitel „Tussen stoep en stoel”. Zijn humor vormde ook de ondergrond van een jaren geleden gegeven ontleding inzake het wezen van de kiespijn, die als staal moge dienen van zijn niet-alledaagse kijk op dit overbekende symptoom:

„Kiespijn is een eerlijke, oprechte pijn. Het is een pijn met een gaaf en zuiver karakter omdat zij vrij is van alle bijgedachten aan ziekenhuis, verborgen kwalen en doodgaan. Kiespijn is een zuivere pijn zonder enige pretentie. Ze wil niet meer schijnen dan ze is. Bovendien is zij strikt eerlijk omdat zij in de keus van haar slachtoffers geen onderscheid maakt. Dominees, wereldheersers, dichters maar ook tandartsen, zij worden niet gespaard. Kiespijn let niet op de

nachtrust, verdient of niet verdient en ook niet op het voorschrift dat men de zevende dag zal rusten.

Kiespijn zou daarom een indringer en een brutale pijn zijn? Maar, lezer, weet ge wel dat deze de meest bescheiden pijn is die er bestaat? Zij stelt zich, wat haar terrein van actie betreft, tevreden met slechts een-tiende van een vierkante millimeter blootliggende zenuwdraad. Minder kan het toch bijna niet. Ondanks deze bescheidenheid kent haar karakter de eigenschap dat zij zeer positief is en overtuigend. Men hoeft er niet aan te twijfelen, weet wat men er aan heeft.

Wanneer men meent kiespijn te kunnen beoordelen, nogmaals men betrachte de nodige objectiviteit. Nog een dezer dagen noemde een kennis kiespijn een „rotpijn”. Hij zag daarbij over het hoofd dat niet de pijn rot was maar de kies.”

Prof. BROEKMAN's verknochtheid aan de studeerkamer en zijn woonplaats op afstand van de universiteit zijn geen stimulans om hem bij de aldaar gebruikelijke manifestaties ook een geregeld geziene vertegenwoordiger van de tandheelkunde te doen zijn. Zijn voorkeur is anders gericht en het zijn de resultaten daarvan waarop ook voor de toekomst onze verwachtingen gevestigd blijven.

Zij nog vermeld dat de jubilaris enige tijd redacteur van dit Tijdschrift was en dat hij sedert vele jaren deel uitmaakt van het Algemeen Bestuur van de Stichting „Tijdschrift voor Tandheelkunde”.

P. H. BUISMAN

KLINISCHE AVOND TE GRONINGEN

Op de klinische avond te Groningen van 15 april 1966 werden de volgende voordrachten gehouden:

G. W. GELINK: Torque-krachten; torque een orthodontische twist.

M. J. LAMPE: Amalgaam.

O. HOKWERDA: De problemen rond de werkhouding van de tandarts.

F. VAN DOP: Epuliden.

PROMOTIE G. BOERING

Op woensdag 1 juni 1966 promoveerde collega G. BOERING tot doctor in de geneeskunde, aan de Rijksuniversiteit te Groningen, op een proefschrift getiteld: „Arthrosis deformans van het kaakgewricht”.

De promotie geschiedde *met lof*, onder zeer grote belangstelling ook van andere universiteiten. In het bijzonder liet ook de emeritus-hoogleraar in de heelkunde, Prof. Dr. L. D. EERLAND zich zeer lovend uit over het proefschrift. Promotor was Prof. K. G. BIJLSTRA.

INSCHRIJVING EERSTEJAARS STUDENTEN 1966

Volgens berichten in de dagbladen heeft het aantal inschrijvingen van eerstejaars studenten in de tandheelkunde de landelijke opnamecapaciteit met 40 procent overschreden.